

Sygn. akt III AUa 113/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Ewa Drzymała
Sędziowie:	SSA Iwona Łuka-Kliszcz (spr.) SSA Marta Fidzińska – Juszczyk
Protokolant:	sekr. sądowy Barbara Dudzik

po rozpoznaniu w dniu 28 sierpnia 2013 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **M. R.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o odsetki

na skutek apelacji wnioskodawcy M. R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie VII Wydziału Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 4 grudnia 2012 r. sygn. akt VII U 718/12

o d d a l a apelację.

Sygn. akt III AUa 113/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 grudnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział VII Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie **M. R.** od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 23 lutego 2012 r. odmawiającej mu wypłaty odsetek od wyrównania świadczenia rentowego za okres od dnia 18 marca 2007 r. do 29 lutego 2012 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że wyrokiem z dnia 26 października 2010 r. Sąd Okręgowy w Krakowie (do sygn. akt VII U 513/10) zmienił zaskarżoną przez M. R. decyzję organu rentowego z dnia 28 stycznia 2010 r. w ten sposób, że przyznał mu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy okresowo od dnia 1 lipca 2007 r. do 18 marca 2012 r. Następnie wyrok ten został zmieniony przez Sąd Apelacyjny w Krakowie (wyrokiem z dnia 7 grudnia 2011 r. do sygn. akt III AUa 2061/10) w zakresie początkowej daty przyznania wnioskodawcy świadczenia rentowego, tj. poprzez przyznanie go od dnia 18 marca 2007 r. Wyrok ten został doręczony organowi rentowemu w dniu 27 stycznia 2012 r. Zaś w dniu 3 lutego 2012 r. organ rentowy wydał decyzję wykonującą ten wyrok.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy przytoczył treść art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) oraz art. 118 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), a także wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r. (P 11/07, OTK-A 2007 nr 8, poz. 97). Wywiódł Sąd Okręgowy, że organ rentowy obowiązany jest do wypłaty odsetek z tytułu zwłoki w wypłacie świadczenia, jeżeli nie ustalił prawa do świadczenia lub go nie wypłacił w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń, chyba, że opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności. Zaś art. 118 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przewiduje, że organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczeń lub ustalenia ich wysokości w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (ust. 1). Przy czym za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego (ust. 1a). Jednakże dzień doręczenia prawomocnego orzeczenia sądu, w razie gdyby prawo do świadczenia zostało ustalone przez sąd, nie jest jedynym możliwym początkiem biegu terminu wydania przez organ rentowy decyzji w sprawie ustalenia prawa do świadczenia i wypłaty tego świadczenia. Początek biegu tego terminu można wskazać wcześniej, w szczególności byłby to dzień, w którym organ rentowy mógł ustalić to prawo, gdyby działał prawidłowo. Zatem, za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie świadczenia uznaje się dzień wpływu do organu rentowego prawomocnego orzeczenia sądu ustalającego prawo do tego świadczenia, o ile za nieustalenia tych okoliczności we wcześniejszym terminie nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy. Tymczasem w przypadku M. R. nie wydanie prawidłowego rozstrzygnięcia w przedmiocie świadczenia rentowego nie było zaniedbaniem organu rentowego. Dopiero przeprowadzone bardzo szczegółowe postępowanie dowodowe przez sądy obu instancji, w tym dopuszczenie dowodu z opinii wyspecjalizowanej jednostki (...) Ośrodka (...) w K., pozwoliło na ostateczne wyjaśnienie kwestii niezdolności do pracy wnioskodawcy i daty jej powstania. Skoro zaś prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 7 grudnia 2011 r. w sprawie do sygn. akt III AUa 2061/10 wpłynął do organu rentowego w dniu 27 stycznia 2012 r., a decyzja go wykonywająca została wydana w dniu 3 lutego 2012 r., to zachowany został ustawowy 30 dniowy termin. W konsekwencji uznał Sąd Okręgowy, że nie było podstaw do przyznania wnioskodawcy odsetek z tytułu zwłoki w wypłacie świadczenia rentowego, dlatego też odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Apelację od powyższego wyroku Sądu Okręgowego wywiódł wnioskodawca M. R.. Zaskarżając go w całości zarzucił naruszenie prawa materialnego, a to art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) oraz art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) poprzez ich błędną wykładnię, a także błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku, polegający na bezpodstawnym przyjęciu, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w wypłacie jego świadczenia rentowego. Wskazując na tak sformułowane zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie mu odsetek z tytułu zwłoki w wypłacie renty oraz zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu apelujący powołał się wyrok na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r. (P 11/07, OTK-A 2007 nr 8, poz. 97) i podkreślił, że organ rentowy obowiązany jest do wypłaty odsetek z tytułu zwłoki niezależnie od daty doręczenia mu orzeczenia sądu, jeżeli nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji mogło nastąpić wcześniej, gdyby organ rentowy działał prawidłowo, a zatem gdy opóźnienie w wypłacie świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności. Zaś organowi rentowemu nie można przypisać odpowiedzialności jedynie gdy ubezpieczony nie dochowa ciężących na nim obowiązków, w szczególności nie przedstawi wymaganych dowodów lub nie przekaże niezbędnych informacji. Apelujący podkreślił, że domagając się renty z tytułu niezdolności do pracy podjął wszystkie niezbędne działania w celu jak najszybszego uzyskania decyzji o przyznaniu świadczenia. W jego ocenie, nic nie stało na przeszkodzie, aby organ rentowy przeprowadził bardzo szczegółowe postępowanie dowodowe, w szczególności zasięgnął opinii lekarzy, konsultantów lub przeprowadził dodatkowe badania. Oceny lekarskie lekarza orzecznika i komisji lekarskiej, odnośnie jego stanu zdrowia były wadliwe, co doprowadziło do wydania błędnej decyzji odmawiającej mu prawa do świadczenia rentowego. Dopiero w postępowaniu sądowym doszło do ustalenia rzeczywistego stanu jego zdrowia i

przyznania mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Zatem to organ rentowego ponosi odpowiedzialność brak wcześniejszego prawidłowego rozpoznania sprawy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna

Sąd Apelacyjny w pełni podziela dokonane przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne oraz wywody i oceny prawne, z których wynika, że nie można uwzględnić zarzutów wnioskodawcy, sprowadzających się w istocie do twierdzenia, że organ rentowy decyzją z dnia 28 stycznia 2010 r. ze swej winy nie przyznał i nie wypłacił mu renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, które to świadczenie ostatecznie i tak zostało mu przyznane drogą wyrokami Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 26 października 2010 r. oraz Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 7 grudnia 2011 r.

O winie organu rentowego można by mówić jedynie wówczas, gdyby już w oparciu o dostępne organowi rentowemu dowody (w szczególności zgromadzone w aktach rentowych) można było jednoznacznie rozstrzygnąć o przysługiwaniu wnioskodawcy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Taką interpretację omawianej regulacji potwierdził Trybunał Konstytucyjny – w powołanym zarówno przez Sąd pierwszej instancji, jak i apelującego – wyroku z dnia 11 września 2007 r. (P 11/07, OTK-A 2007 nr 8, poz. 97). Trybunał Konstytucyjny uznał art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS rozumiany w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy za zgodny z Konstytucją RP. Jak zauważył Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu tego wyroku, wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej ustalenia lub wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki, od których uzależnione jest nabycie prawa do świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można mu było zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 r., I UK 159/04, OSNP 2005 nr 19, poz. 308). Dzień doręczenia prawomocnego orzeczenia sądu, w razie gdyby prawo do świadczenia zostało ustalone przez sąd, nie jest jedynym możliwym początkiem biegu terminu wydania przez organ rentowy decyzji w sprawie ustalenia prawa do świadczenia i wypłaty tego świadczenia. Początek biegu tego terminu można wskazać wcześniej, w szczególności byłby to dzień, w którym organ rentowy mógł ustalić to prawo, gdyby działał prawidłowo. Innymi słowy, za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie świadczenia uznaje się dzień wpływu do organu rentowego prawomocnego orzeczenia sądu ustalającego prawo do tego świadczenia, o ile za nieustaleniem tych okoliczności we wcześniejszym terminie nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy. Nie oznacza to jednak, jak sugeruje apelujący, że w każdej sytuacji, gdy dochodzi do ustalenia prawa do świadczenia drogą orzeczenia sądu, można niejako z góry uznać, iż jest to wynikiem zaniedbań organu rentowego, albowiem nie stało na przeszkodzie aby w toku postępowania przed tym organem doszło do ustalenia prawa do spornego świadczenia.

Należy podkreślić, że organ rentowy wydając decyzję z dnia 28 stycznia 2010 r. odmawiającą wnioskodawcy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dysponował orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS stwierdzającym u niego brak niezdolności do pracy, a także tożsamą opinię komisji lekarskiej ZUS. Decyzji tej nie można zatem uznać za błąd organu rentowego i stwierdzić, że już w tej dacie organ rentowy na podstawie dostępnych dowodów mógł wydać decyzję zgodną z prawem, co zostało potwierdzone dopiero późniejszym orzeczeniem Sądu. Dopiero postępowanie przed Sądem Okręgowym w Krakowie (do sygn. akt VII U 513/10) rozpoznającym odwołanie wnioskodawcy od tej decyzji, a w szczególności zgromadzone w jego toku dowody w tym dowód z opinii biegłych lekarzy specjalistów kardiologa oraz ortopedy-traumatologa, dało podstawę do przyznania wnioskodawcy świadczenia rentowego. Istotny był również wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie (do sygn. akt III AUa 2061/10) z dnia 7 grudnia 2011 r., który ustalił (w oparciu o dowód z opinii (...) Ośrodka (...) w K.) inną datę powstania częściowej niezdolności wnioskodawcy do pracy, co w konsekwencji doprowadziło do zmiany daty, od której przysługuje mu świadczenie rentowe. Zatem to dopiero te wyroki przesadziły o bezzasadności decyzji odmawiającej wnioskodawcy prawa do renty z tytułu

częściowej niezdolności do pracy. Sytuacji takiej absolutnie nie można więc określić jako jednoznacznej i obarczać organu rentowego winą za wydanie odmiennego rozstrzygnięcia. W konsekwencji, jak trafnie zauważył Sąd pierwszej instancji, dopiero wydanie wyroku z dnia 7 grudnia 2011 r. przez Sąd Apelacyjny w Krakowie potraktować należy jako wyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania prawidłowej decyzji w sprawie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r. II UK 214/02; OSNAPiUS z 2004 r. nr.5 poz.89).

Przyznanie świadczenia rentowego w kształcie, jaki zostało ono ustalone przez Sąd Apelacyjny w Krakowie w omawianym wyroku, nastąpiło w decyzji go wykonującej. Zaś ogólną zasadą wyrażoną w art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jest, że organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. Istotna dla rozstrzygnięcia okazała się także regulacja art. 118 ust. 1a tej ustawy, stosownie do której w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 7 grudnia 2011 r. wpłynął do organu rentowego w dniu 27 stycznia 2012 r. i od tego momentu, jak słusznie przyjął Sąd pierwszej instancji, rozpoczął bieg termin 30 dni na wypłatę przeliczonego świadczenia emerytalnego wnioskodawczyni. Zatem decyzja wykonująca ten wyrok zapadła w ustawowym terminie, bo w dniu 3 lutego 2012 r. W konsekwencji słusznie Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawcy nie należą się przewidziane w art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych odsetki z tytułu zwłoki.

W tych okolicznościach Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok nie narusza prawa materialnego i jest oparty na niewadliwych ustaleniach faktycznych, tak więc odpowiada prawu, zatem na podstawie art. 385 k.p.c. uznał apelację za bezzasadną i orzekł jak w sentencji.